

DALARNAS FORNMINNES OCH HEMBYGDSFÖRBUND

ADRESS: DALARNAS MUSEUM BOX 22 791 21 FALUN TEL 023-666 55 00 BANKGIRO 5604-8564

Falun 2016-03-10

Dnr Ku 2015/ 02515/KL.
Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Remissyttrande över Ny museipolitik (SOU 2015:89)

Inledning

Dalarnas Fornminnes- och Hembygdsförbund DFHF organiserar hembygdsföreningar, arbetslivsmuseer och några stiftelser. Inalles är det 89 stycken som i sin tur har runt 20 000 medlemmar – ca 8 % av Dalarnas befolkning är medlemmar (277 000 inv.) Bland våra föreningar är det en stor del som driver och förvaltar museer av både kommunal och privat natur. DFHF är tillsammans med Landstinget Dalarna stiftare av Stiftelsen Dalarnas museum. DFHF överlät sina fastigheter och museisamlingar 1976 till en ny stiftelse mot att Landstinget fortsättningsvis skall svara för driften.

Enligt en inventering 2010 finns det närmare 290 museer i Dalarna, varav ett hundratal är öppna under en sammanhängande del av året. Museerna drivs så väl av offentliga aktörer stat, landsting och kommun, som av hembygdsföreningar och privatpersoner men också av företag. Museerna är en stor tillgång för länet, framförallt som besöksmål och kulturella nav. Kulturarvet i form av olika museer är också ett viktigt varumärke för Dalarna och en resurs för turistnäringen som varje år härbärgerar miljontals besökare. Turistnäringen betecknas i Dalarna som en av de tunga basindustrierna som år 2013 omsatte nära sex miljarder kronor och sysselsatte ca 6 000 årsarbeten. En effektivare styrning av museiområdet är därmed av stor vikt för hela den regionala utvecklingen.

Synpunkter

10 Bedömningar och förslag.

DFHF anser att termen arbetslivsmuseer bör ersättas med en ny definition analogt med den föreslagna definitionen för museer i museilagen. Ett generellt begrepp är ”ideella föreningar med utställningsverksamhet som är öppen för allmänheten”. Anledningen är att termen arbetslivsmuseer är oprecis och i stor utsträckning definieras av ett medlemskap i en organisation. Det finns ett stort behov för ett samlande begrepp som ger utrymme för ett brett mångkulturellt engagemang och intresse i utställnings- och museiverksamhet.

DALARNAS FORNMINNES OCH HEMBYGDSFÖRBUND
ADRESS: DALARNAS MUSEUM BOX 22 791 21 FALUN TEL 023-666 55 00 BANKGIRO 5604-8564

10:3 Slå fast museernas ställning i en lag

DFHF ställer sig positivt till förslaget att skriva en särskild museilag men vill lämna följande synpunkter på innehållet.

10.3.5 Kunskapsuppbyggnad av hög kvalitet

Betänkandet skriver att det ”i museilagen anges att museerna i det allmänna museiväsendet inom sina ämnesområden ska bidra till forskning och annan kunskapsuppbyggnad.” Med forskning menar utredaren att den ofta bedrivs i nära samarbete med högskola eller universitet. Men vad avser begreppet ”annan kunskapsuppbyggnad”? Hembygdsrörelsen förvaltar och samlar genom sin bildningsverksamhet en enorm mängd kunskap på ett lokalt plan. Denna kunskap som kan betraktas som ”amatörforskning” kan bestå av publikationer, inventeringar, uppteckningar etc. Detta arbete publiceras vanligen i större eller mindre skrifter utgivna helt på ideell bas. Dalarnas museum utgör där ett stöd. Vi vill påtala att denna ”amatörforskning” bör definieras och ingå i begreppet, ”kunskapsuppbyggnad av hög kvalitet”. Det är alltså viktigt att det allmänna museiväsendet inte enbart snävas in mot ett samarbete med högskola/universitet utan att det finns ett lika stort engagemang att bidra till kunskapsuppbyggnaden inom civilsamhället, exempelvis hembygds- och hemslöjdsrörelserna. Dessa har också behov av god tillgång till museernas samlingar, arkiv och akademisk kunskap. Detta borde särskilt gälla centralmuseerna och de regionala museerna.

10.3.7 Statliga museer ska nå hela landet

Förslaget på lagskrivelse att ”De statliga museerna ska verka för att tillgängliggöra sin verksamhet för människor i hela landet” är bra. Likaså skälet till förslaget att ”stora samlingar av nationellt intresse kommer att föras till de centrala institutionerna från sina ursprungsorter.”

Det finns ett stort intresse för hembygds- och hemslöjdsrörelsen att ta del av de statliga museernas samlingar, dels för att bygga vidare på en tradition men också för ett bevarande av det immateriella kulturvärdet. Hur och varför tillverkades föremålet – kunskapen och traditionen lever i många fall kvar lokalt. Ett samlat föremål blir på så sätt ännu mer berättande. Att de centrala museerna arbetar med att successivt göra sina samlingar sökbara digitalt är nödvändigt. Däremot måste det även finnas kapacitet hos de centrala museerna för att en ökad allmän vetskap om innehållet i samlingarna även medför att fler vill ha tillträde att på plats fysiskt få studera föremål och arkivalier. Exempelvis ska För att ta bara ett exempel: Rättviks hembygdsförening har försökt att på Nordiska museet få studera de textilier man en gång överlätit till museet men inte fått tillträde! En dräkthistoriker, amatör eller universitetsforskare, behöver få vrida och vända, bokstavligen syna plaggen i sömmarna, för att kunna ha någon nytta av att

DALARNAS FORNMINNES OCH HEMBYGDSFÖRBUND
ADRESS: DALARNAS MUSEUM BOX 22 791 21 FALUN TEL 023-666 55 00 BANKGIRO 5604-8564

studera föremålen. En museisamling måste kunna studeras från fler perspektiv än det digitala inte minst ur ett immateriellt kulturarvsperspektiv.

10.3.8 Alla museer ska samverka

Vi är positiva till förslaget på lagtext att "museer och museihuvudmän inom det allmänna museiväsendet ska samverka, bl.a. genom att utan oskäligen avgifter eller administrativa hinder ställa föremål ur de egna samlingarna till varandras förfogande." Emellertid vill vi lyfta problematiken att exkludera aktörer i civilsamhället. Är det rimligt att en hembygdsförening ska behöva erlagga höga reproduktionskostnader för att få tillgång till fotografier från en aktör i det allmänna museiväsendet? Det civila samhället med hembygds och hemslöjdsrörelser bär redan ett stort ansvar i skötsel och förmedling av kulturarvet. I lagen borde skrivelsen om de oskäligen avgifterna även gälla föreningslivet.

10:5 Inrätta en ny myndighet

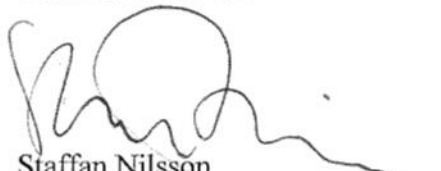
DFHF anser inte att en särskild museimyndighet skall inrättas. Kulturområdet utmärker sig redan idag av många små myndigheter. Vi anser att Kulturrådets uppdrag bör förstärkas för att leda utvecklingen inom museisektorn.

10:5:2 Fördela statsbidrag inom museisektorn

Bidragen skulle med fördel kunna fördelas av Kulturrådet, som har byggt upp en stor kompetens om samverkan på lokal, regional och nationell nivå i och med sitt ansvar för den så kallade kultursamverkansmodellen. Genom att skapa en ny museimyndighet riskerar vi att bygga nya stuprör när det i stället är samarbete som behövs mellan olika kulturområden och nivåer.

Avslutningsvis instämmer Dalarna Hembygdsförbund i Dalarnas museums och Landstinget Dalarnas remissvar.

Falun 2016-03-10

Staffan Nilsson
Vice ordförande i Dalarnas Hembygdsförbund